

LBRIS

We know
books

Calător pe mapamond

Moscova

AD
AD LIBRI

Cuprins

 Moscova	5
Introducere	6
Repere istorice	7
Cele mai frumoase 10 locuri din Moscova	10
Cele mai interesante 10 experiențe moscovite	12
 Piața Roșie și Kremlinul	16
 Kitai Gorod, Cistie Prudî și Cartierul Ucrainian	41
 Teatralnaia și Tverskaia	59
 Arbat și Hamovniki	79
 Zamoskvorece	101
 Dincolo de Centrul Moscovei	113
 Recomandări	127
 Informații utile	139
 Index	150

Moscova

Introducere	6
Repere istorice	7
Cele mai frumoase 10 locuri din Moscova	10
Cele mai interesante 10 experiențe moscovite	12

Introducere

Moscova poate fi o experiență copleșitoare pentru majoritatea turiștilor. Uriașă, obositoare și aglomerată, cu bulevarde supradimensionate și clădiri strivitoare, cu prețuri exorbitante, opulență ostentativă și politici stricte de *face controle*, nu este genul de oraș care să stârnească entuziasmul.

Nu vă lăsați însă intimidată, acestea constituie doar unul dintre multele „straturi” ale capitalei ruse, care este alcătuită, ca și planul său urban, după modelul unei matryoșke, în cercuri concentrice.

Devastată și modelată de incendii, molieme, războaie, revolte și revoluții, în istoria sa de peste 850 de ani, Moscova nu pare să-și fi găsit încă liniștea. Mai mult decât oriunde în Rusia, aici trecutul sovietic s-a ciocnit cu viitorul capitalist. Schimbările i-au luat pe neașteptate pe moscoviți. În Piața Roșie Lenin își doarme încă somnul de veci în grandiosul său mausoleu chiar vizavi de GUM, simbolul triumfului capitalismului. Și aceasta nu este singura bizarerie care vă va atrage atenția la Moscova, orașul este plin de astfel de contradicții și contraste: în mijlocul cenușilor construcții sovietice sau coloșilor din sticlă ridicați după '90 se ascund mici „buzunare” cu Moscova medievală; de-a lungul marilor bulevarde se înșiră vitrine scilpitoare cu branduri occidentale iar pasajele pietonale de sub acestea sunt presărate cu chioșcuri meschine din tablă, burdușite cu mărfuri de tot soiul; Moscova este cel mai mare oraș al Europei, este vizitată de câteva milioane de turiști în fiecare an, dar nu are încă un birou de informare turistică adevărat, pentru că cel din Piața Revoluției (din fostul Muzeu Lenin) nu are nici hărți și nici pliante cu recomandări de locuri interesante sau trasee. Ca turist trebuie să apeleți la ghizi locali sau vă descurcați singuri, iar ca să o puteți face trebuie să știți cel puțin alfabetul chirilic, pentru că indicatoare în altă limbă decât rusă (în engleză) sunt doar câteva, spre obiectivele din centru.

Începeți să descoperiți Moscova chiar din inima sa: Piața Roșie și Kremlinul. Fiind sinonimele capitalei ruse și epicentrele sale

istorice și sociale, vă ajută să cunoașteți mai ușor și alte locuri: Kitai Gorod și Arbat – vechi zone comerciale, azi tăiate de străzi pietonale pline de atmosferă –, Patriarșie Prudi, cu aura sa de mister creată de asocierea cu romanul *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov, Hamovniki, cu grandioasa Catedrală a Mântuitorului, Muzeul de Artă A. S. Pușkin și încântătoarea casă-memorială a lui Lev Tolstoi, Zamoskvorece și Taganka, unde veți înțelege de ce Moscova era numită la începutul secolului al XX-lea „orașul a de 40 de ori câte 40 de biserici”.

În afară de acestea încercați să mai vedeți cel puțin mănăstirile care alcătuiau odinioară centura de fortificații sud-estice a orașului (Andronikov, Novospasski etc.), fostele domenii imperiale Țarițino și Kolomenskoe, uriașul memorial din Parcul Victoriei și VVJ, complexul expozițional construit pentru etalarea reușitelor sovietice.

Nici după aceea nu veți putea spune că ați văzut toate atracțiile turistice ale Moscovei. Este imposibil să o faceți într-o singură excursie, chiar și mai lungă, așa că este păcat să vedeți totul în fugă.

Lăsați-vă timp să vă bucurați și de un spectacol de balet la Teatrul Balșoi și de un concert la Conservatorul I. P. Ceaikovski, să ascultați corul Mănăstirii Novospasski la o vecernie și glasurile clopotelor care inundă cerul Moscovei duminica dimineața, să vă plimbați cu barca pe Moscova sau pe jos, la asfințit, prin Piața Roșie, să savurați o masă la fermecătoarea Café Pușkin și la un restaurant cu specific georgian, și nici atunci nu veți putea spune că ați epuizat Moscova.

Moscova, în cifre

- Suprafață: 2.511 km²
- Număr de locuitori: 11.510.097 (2011)
- Districte: 12
- Cartiere: 123

Repere istorice

1147

Deși descoperirile arheologice dovedesc că actualul spațiu al Moscovei a fost locuit încă din secolul al VI-lea î.Hr., prima mențiune a așezării cu acest nume a fost identificată într-o scrisoare din 1147 a Prințului Iuri Dolgoruki de Rostov și Suzdal către Sviatoslav de Novgorod.

1156

Iuri Dolgoruki construiește un fort din lemn (*kremi*) la confluența râurilor Moscova și Neglinna, care va deveni vatra viitorului centru al orașului – Kremlinul.

1237-1238

Mongolii conduși de Batu Han, nepotul lui Gengis Han, cuceresc Moscova și o ard din temelii, obligând moscoviții să plătească un tribut uriaș. Beneficiind însă de o poziție geografică favorabilă și de numeroase legături comerciale, Moscova se va reface mai repede decât alte orașe din Cnezatul Vladimir-Suzdal, căruia îi era vasală.

1328

Ales și Mare Cneaz de Vladimir, Ivan Kalita (1325-1340), Cneaz de Moscova, este însărcinat să colecteze tributul cerut de mongoli cnezatelor rusești. Moscova va deveni și scaun al mitropolitului ortodox și, ca urmare a sporirii prestigiului orașului, Kremlinul va fi reconstruit.

1380

Marele Cneaz Dmitri (1359-1389) obține o strălucită victorie împotriva mongolilor în Bătălia de la Kulikovo, pe Don, după care își va căpăta numele de Donskoi.

1462-1505

În timpul domniei lui Ivan al III-lea,

cunoscut ca „cel Mare”, Moscova și-a extins puterea asupra celei mai mari părți a teritoriilor locuite de ruși și a încetat să mai plătească tribut mongolilor. Kremlinul este reconstruit de arhitecți aduși din Italia, este trasată Piața Roșie (pe atunci numită Câmpul Gol) și la est de aceasta ia naștere cartierul comercial Zariade.

1547-1584

Ivan al IV-lea (cel Groaznic), încoronat „țar al tuturor rușilor”, consolidează puterea Moscovei prin stabilirea de legături comerciale cu Anglia și anexarea Hanatului Kazanului (1522, în cinstea căreia construiește Catedrala Sf. Vasile) și a regiunii Astrahanului (1544).

1598-1613

După moartea Țarului Feodor I, până la momentul fondării dinastiei Romanov, în 1613, Rusia trece prin Timpurile tulburi (Samutnoie Vremia), un lung lanț de lupte acerbe pentru putere, la care se adaugă foamete și numeroase revolte.

1613

Mihail Romanov (1596-1645) este încoronat țar. În prima jumătate a secolului al XVII-lea Moscova ajunsese la de 200.000 de locuitori. Aproape 80% dintre aceștia aveau însă să fie uciși de epidemia de ciumă din 1654-1655.

1671

Liderul cazac Stepan Razin conduce în regiunea Volga o revoltă împotriva nobilimii și birocrăției țariste. Este prins, adus la Moscova și executat în Piața Roșie.

1682

Petru cel Mare (1672-1725) este încoronat țar și fondează Sankt

Petersburgul unde în 1713 își mută Curtea. Orașul de pe Neva va fi capitală a Rusiei, cu o mică întrerupere (1729-1732), până în 1918. Moscova intră în declin și timp de aproape două secole va fi al doilea oraș al Rusiei.

secolul al XVIII-lea

După moartea lui Petru cel Mare (1725), Rusia este condusă în cea mai mare parte a secolului al XVIII-lea de femei – Ecaterina I (1725-1727), Ana (1730-1740), Elisabeta (1741-1762) și Ecaterina a II-a (1762-1796) –, care au preferat să stea în occidentalizatul Sankt Petersburg. Doar Ecaterina, fiica lui Petru, obișnuia să locuiască periodic și la Moscova. Aceasta a fost și cea care a anulat interdicția, pusă de tatăl său, de a se ridica clădiri din piatră în afara capitalei.

1755

La inițiativa omului de știință Mihail Lomonosov și ministrului Ivan Șuvalov și cu sprijinul Împărătesei Elisabeta este fondată Universitatea din Moscova.

1812

Conștient că nu poate face față trupelor lui Napoleon, guvernatorul Moscovei, Feodor Rostopcin, aplică politica „pământului pârjolit”. Împăratul francez va fi nevoit să se retragă din orașul în ruine fără a reuși să obțină capitularea rușilor.

1817

Țarul Alexandru I aprobă planul de reconstrucție a Moscovei, care va avea printre realizările importante construirea Inelului Bulevardelor, pe locul fortificațiilor din secolul al XVII-lea, reconfigurarea mai multor piețe și străzi și amenajarea Grădinii Alexandru. Străzile Bolșaiia Nikitskaia și Precistenka, precum și Piața Teatrului sunt încadrate acum cu clădiri superbe.

1861

După ce Țarul Alexandru al II-lea (1818-1881) a abolit iobăgia, în capitală au venit un număr uriaș de țărani în căutare de lucru. La marginea orașului se deschid numeroase fabrici. Populația ajunge la 1.000.000.

1894

Încoronarea lui Nicolae al II-lea la Moscova este umbrată de tragedia de la Hodinkoe. La petrecerea dată aici cu ocazia evenimentului, mulțimea, alarmată că „darurile țarului” (ceva de mâncare și o halbă de bere) nu ar fi suficiente, s-a călcat în picioare. Aproximativ 13.000 de oameni au murit și tot atâtia au fost răniți. Nefericitul eveniment a fost considerat de mulți de rău augur. În 1906, poetul Konstantin Balmont scria în poezia *Țarului Nostru*: „Cine își începe domnia cu Hodinkoe, sfârșește pe eșafod”.

1905

Este înființată Primăria Moscovei și Alexander Adrianov devine oficial primul primar al orașului.

1917

Pe 15 martie (2 martie pe stil vechi) Țarul Nicolae al II-lea este obligat să abdice, iar pe 7 noiembrie (25 octombrie pe stil vechi) bolșevicii conduși de Vladimir Ilici Lenin preiau puterea.

1918

Lenin mută capitala la Moscova și conduce de aici Armata Roșie împotriva grupurilor antibolșevice din Garda Albă. Lenin stă o perioadă la Hotelul Național, după care se mută la Kremlin, iar Ceka (ЧК), serviciul de securitate care fusese creat în 1917, ocupă clădirea Companiei de Asigurări Rossiia, din Piața Lubianka.

29 decembrie 1922

Este semnat tratatul de înființare a Uniunii Republicilor Sovietice

LBRIS

We know
books

Socialiste (URSS), cu capitala la Moscova.

1924

Lenin moare și trupul său va fi îmbălsămat și depus într-un mausoleu în Piața Roșie, unde poate fi văzut și astăzi.

1924-1953

După moartea lui Lenin începe o luptă aprigă pentru putere prin care Iosif Vissarionovici Stalin (1878-1953) reușește să-și înlăture toți adversarii și devine la începutul anilor '30 conducător absolut al partidului și al URSS. Stalin a impus industrializarea forțată, a colectivizat agricultura, a orchestrat campanii diabolice de epurare și deportare și a dat ordin să fie distruse catedrale și alte monumente pentru a face loc la zgârie-nori în stil imperial stalinist.

1941-1945

În ciuda pactului de neagresiune semnat în 1939, Hitler invadează în iunie 1941 URSS-ul și la începutul lunii decembrie este la doar 30 km de Kremlin. Nefăcând însă față puterii rușilor și climei aspre, germanii nu reușesc să cucerească orașul și se retrag. Vor fi înfrânți și pe 8 mai 1945 vor semna capitularea. Cu peste 20 de milioane de victime și incalculabile pagube materiale, URSS va sărbători victoria pe 24 iunie printr-o uriașă paradă în Piața Roșie.

1953-1964

Nikita Hrușciov a preluat puterea după moartea lui Stalin, a demascat crimele din timpul Marii Epurări și cultul personalității acestuia și a inițiat mai multe reforme, dar a fost înlocuit de elita partidului în mare parte pentru comportamentul său grosolan și haotic. Va fi succedat de Leonid Brejnev, care va promova o politică rigidă, cu cheltuieli masive în industria de apărare.

12 aprilie 1961

Iuri Gagarin a intrat în istorie devenind primul om care a zburat în Spațiu. Era a nouă victorie a URSS în fața Vestului în „Cursa Spațiului”, după ce în octombrie 1957 lansase primul satelit artificial al Pământului – Sputnik 1 – și o lună mai târziu Sputnik 2.

1980

Moscova găzduiește a XXII-a ediție a Jocurilor Olimpice de Vară, boicotată de SUA și de încă 65 de țări în semn de protest față de invazia Afganistanului.

1985-1991

Desemnat Secretar General al Partidului Comunist, conducătorul de facto al URSS, Mihail Gorbaciov inițiază reformarea partidului și redresarea economiei prin politici de glasnost (transparență) și perestroika (reconstrucție).

10 iunie 1991

Boris Elțin este ales președinte al Federației Ruse și la sfârșitul aceleiași an (26 decembrie), URSS se destramă.

1997

Cu ocazia aniversării a 850 de ani de la fondarea Moscovei, multe clădiri au fost renovate și câteva lăcașuri de cult demolate în epoca stalinistă reconstruite.

23 octombrie 2002

Un grup de teroriști ceceni a luat ostatici 850 de oameni de la Teatrul Dubrovka din Moscova. În intervenția brutală a autorităților ruse, care au hotărât să introducă un gaz paralizant în sistemul de ventilație al clădirii, au murit circa 130 de ostatici. A fost cel mai sângeros atentat terorist dintre cele 6 care au lovit Moscova în primul deceniu al secolului al XXI-lea.

2012

Prin înglobarea unor zone sud-vestice, Moscova și-a mărit de două ori și jumătate suprafața și și-a sporit populația cu peste 230.000 de oameni.

Cele mai frumoase 10 locuri din Moscova

Kremlinul ► 24

Kremlinul – citadela țărilor, cartierul general al Uniunii Sovietice și după 1990 reședința președinților Federației Ruse – este Patrimoniul Mondial UNESCO și are suficiente atracții (catedrale, palate, muzee, turnuri) și o mulțime de povești interesante încât să vă ocupe câteva zile.

Muzeul Național Lev Tolstoi ► 94

Aproape de centrul Moscovei, într-o zonă în urmă cu două secole rurală, se află casa unde Lev Tolstoi împreună cu numeroasa sa familie a petrecut iernile din 1882 până în 1901 și unde a scris *Învierea*, *Moartea lui Ivan Ilici*, *Sonata Kreuzer* și *Cadavrul viu*. Transformată în muzeu în 1921, este una dintre cele mai autentice și mai pline de atmosferă case memoriale din Moscova.

Kolomenskoe ► 124

Reședință de vară a țărilor începând din secolul al XVI-lea, domeniul

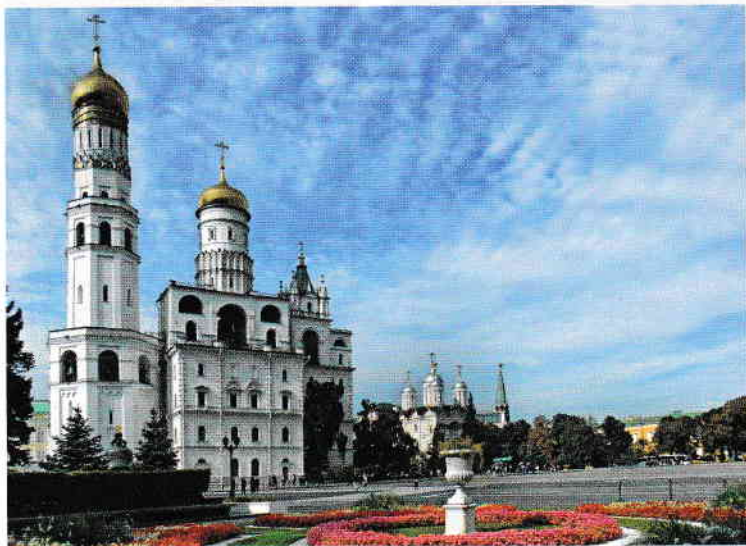
Kolomenskoe, situat la 10 km sud de Kremlin, are monumente de arhitectură unice, precum Biserica Înălțării Mântuitorului (1523), Patrimoniul Mondial UNESCO, și este scenă pentru numeroase festivaluri și alte evenimente culturale.

Muzeul Bulgakov și Muzeul-Teatru Casa Bulgakov ► 71

Există multe locuri în Moscova care amintesc de Mihail Bulgakov, dar cele mai evocatoare sunt cele două muzee ascunse în curtea de la nr. 10 de pe Bolșaiia Sadovaia: Muzeul Bulgakov, în care scriitorul a locuit din 1921 până în 1924 și pe care l-a ales drept cadru pentru mai multe dintre scrierile sale, și Muzeul-Teatru Casa Bulgakov, un centru cultural original.

Kuskovo ► 122

Kuskovo, amenajat în secolul al XVIII-lea de Conteșă Piotr Borisovici Șeremetev, este unul dintre cele mai frumoase domenii nobiliare de la

LBRIS

We know
books

marginea orașului, cu un elegant palat neoclasic, anexe și o biserică în stil petrin înconjurată de un parc cu lac, pavilioane, teatru, oranjerie și statui.

Mănăstirea și Cimitirul Novodevici

► 96-98

Novodevici, impresionantul complex mănăstiresc fondat în 1524 de Marele Cneaz Vasile al III-lea în cinstea recuceririi Smolenskului de la lituanieni, a rămas aproape neschimbat din secolul al XVII-lea și oferă vizitatorilor o veritabilă lecție de istorie și arhitectură.

Cimitirul său, situat dincolo de zidul sudic, este un veritabil panteon rus, deoarece adăpostește morminte de scriitori, artiști și oameni politici.

Ulița Arbat ► 81

Odinioară centrul boemei moscovite, Arbat este astăzi una dintre cele mai populare străzi pietonale moscovite, presărată cu magazine de suveniruri și cafele, anticari, cântăreți stradali și pictori. La capătul dinspre stația de metrou Smolenskaia se află muzeele lui Andrei Belii și Alexandr Pușkin, iar pe străzile care se desprind spre stânga și spre dreapta Muzeul Alexandr Scriabin, Casa Melnikov, Biserica Schimbării la Față din Peski și Casa Spasso.

Piața Roșie ► 17

Mulți probabil asociază Piața Roșie cu sovieticii și cu comunismul. Și pe bună dreptate; în acest loc se desfășurau fastuoasele parade sovietice și aici se află încă mumiile lui Lenin, într-un mausoleu masiv de lângă zidurile Kremlinului. Dar Piața Roșie datează de dinainte de 1918, ca de altfel și cele mai importante monumente ale sale: Catedrala Sfântul Vasile (secolul al XVI-lea), construită în cinstea cuceririi în 1552 a fortăreței tătare Kazan, Catedrala Kazan (secolul al XVII-lea), care comemorează eliberarea Moscovei de trupele polone-lituaniene în 1612, și GUM, ridicat în XIX-lea pe locul unor arcade comerciale medievale.

Muzeul de Arte Frumoase A. S. Pușkin ► 89

Muzeul de Arte Frumoase A. S. Pușkin, fondat în 1912, deține una dintre cele mai mari colecții de artă străină din Rusia, de la lucrări antice din Egipt, Orientul Apropiat și America Latină la capodopere impresioniste și postimpresioniste. Are și un departament dedicat colecțiilor private, care înglobează de la tablouri de Ilia Repin la creații ale artistului francez Émile Gallé.

Muzeul Memorial al Cosmonauticii ► 117

Inaugurat în aprilie 1981, la 20 de ani după ce Iuri Gagarin a zburat în Spațiu, Muzeul Memorial al Cosmonauticii reunește peste 85.000 de exponate care ilustrează istoria astronomiei, explorărilor și tehnologiei spațiale. Cu ajutorul exponatelor interactive vizitatorii au ocazia să încerce senzațiile cosmonauților de la bordul navei Soyuz sau de pe Stația Spațială Internațională.